

Ο ΝΑΥΤΙΛΟΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΑ

ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΥ Ζ.

2^ο Δημοτικό Σχολείο Χαλκίδας, Δ/ση Α/θμιας Εκπ/σης Έυβοιας
e-mail: mail@2dim-chalk.eyv.sch.gr

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

<<Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >> είναι το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που εφαρμόσαμε στην Δ' τάξη του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Χαλκίδας τη σχολική χρονιά 2003 - 2004.

Ο Ναυτίλος είναι ο παιδαγωγικός μας ήρωας που ξεκινώντας το ταξίδι του στα νερά της Μεσογείου, φτάνει κάποια στιγμή και στη Χαλκίδα. Τότε αναλαμβάνει να μας ξεναγήσει στα νερά του Ευβοϊκού. Μέσα από διάφορες δραστηριότητες γνωρίσαμε:

☉ Το μοναδικό στον κόσμο φαινόμενο της παλίρροιας που παρατηρείται στον πορθμό του Ευρίπου, ένα σπάνιο φαινόμενο αλλαγής της κατεύθυνσης της ροής των θαλάσσιων ρευμάτων.

☉ Το θαλάσσιο οικοσύστημα και τους τρόπους αλιείας.

☉ Τις πανέμορφες και δαντελένιες ακρογιαλιές μας και τη ρύπανση των ακτών μας.

☉ Τα αξιοθέατα του τόπου μας και την ανάπτυξη του τουρισμού μας.

☉ Μνηθήκαμε στον κόσμο της τέχνης και γνωρίσαμε όλους τους Χαλκιδέους καλλιτέχνες, συγγραφείς και ποιητές που με την πένα τους και ζωγράφοι με τις πινελιές τους ύμνησαν κατά καιρούς τις ομορφιές της πόλης μας και φανέρωσαν την αγάπη τους για τη θάλασσα. Το πρόγραμμα << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >> είναι ένα πρόγραμμα που από την πρώτη στιγμή προκάλεσε το ενδιαφέρον των μαθητών γιατί σχετιζόταν με το τοπικό τους περιβάλλον. Οι στόχοι του προγράμματος επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Οι μαθητές γνώρισαν τον τόπο τους και ευαισθητοποιήθηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα από τον κόσμο της μουσικής, της ζωγραφικής, του θεάτρου, της ποίησης, της λογοτεχνίας ανακάλυψαν τα κρυφά τους ταλέντα.

Τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης συμβάλλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών και στη διαμόρφωση αυριανών πολιτών ευαισθητοποιημένων σε θέματα ρύπανσης του περιβάλλοντος.

POLIXRONOU Z.

2nd Primary School of Chalkis, Primary Education of Evia
e-mail: mail@2dim-chalk.eyv.sch.gr

ABSTRACT

<< Nautilus travels to Chalkida >> its a programme of educational environment which took place on the 2nd Primary School of Chalkida (fourth grade - school year 2003 - 2004). Nautilus its our pedagogical hero, where it started to travel to the waters of Mediterranean and finally reaches to Chalkida. Then it started to guide us to the waters of Evoïkou. From the activities we did, we met:

- ✚ Panoramic view of the unique sea tide reverse Phenomenon of Evripos.
- ✚ The marine ecosystem and he different ways of fishing.
- ✚ Beautiful seashores and dirty coasts.
- ✚ Remarkable places and the development of tourism.

✚ We initiate the world of art and met all the artists and authors with their point of view, they revealed and the beauty of our town and their love to the sea. << Nautilus travels to Chalkida >> its a programme that from the first moment challenges the interest of the students because it refered to the local environment. The pupil met their landscape and got sensitive with the protection of the environment. Through the world of music, art, theatre, poetry and literature students discovered their secretly talent. The programmes of educational environment contributes to develop the personality of the students and the sensitiveness of the citizen. The programme had succeed in a big degree.

Λέξεις κλειδιά: θαλάσσιο οικοσύστημα, αλιεία, ρύπανση ακτών, πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, 2^ο Δ.Σ. Χαλκίδας

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

- Ø Η πόλη της Χαλκίδας στην οποία ζουν οι μαθητές είναι μια παραθαλάσσια πόλη.
- Ø Εμπειρίες και ενδιαφέροντα των μαθητών σχετικά με τη θάλασσα.
- Ø Ευαισθητοποίηση των μαθητών για τη ρύπανση των ακτών.
- Ø Το θέμα προσφέρεται για την ηλικία και τις ικανότητες των μαθητών.
- Ø Μεγάλη έκταση του θέματος και ανακάλυψη πολλών παραμέτρων.
- Ø Προσέγγιση του θέματος από διάφορα γνωστικά πεδία για να εκμεταλλευτούμε τα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος.
- Ø Πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό.
- Ø Δυνατότητα για έρευνα μέσα κι έξω από το σχολείο.
- Ø Εύκολη βιωματική προσέγγιση.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ

- Ø Οι μαθητές να γνωρίσουν το μοναδικό στον κόσμο παλιρροϊκό φαινόμενο.
- Ø Να γνωρίσουν το θαλάσσιο οικοσύστημα.
- Ø Να προσεγγίσουν και να διακρίνουν τους διάφορους τρόπους αλιείας.
- Ø Να ευαισθητοποιηθούν για τη ρύπανση των ακτών.
- Ø Να μυηθούν στον κόσμο της ποίησης, της μουσικής με θαλασσινά τραγούδια, των εικαστικών με ζωγραφική με θέμα τη θάλασσα.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

- Ø Οι μαθητές να προσεγγίσουν τη θάλασσα μέσα από τις αισθήσεις τους.
- Ø Να εκφράσουν τα συναισθήματά τους (ενδιαφέρον, εξερεύνηση, ανακάλυψη, χαρά, συγκίνηση, πάθος, σεβασμό).
- Ø Να μάθουν να απολαμβάνουν τα δώρα του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Ø Να αποκτήσουν την ικανότητα να εκτιμούν και να χαίρονται την ομορφιά της θάλασσας.

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΙ

- Ø Οι μαθητές να αποκτήσουν δεξιότητες σχετικές με την επιστημονική μεθοδολογία και έρευνα.
- Ø Να μελετήσουν τη θάλασσα άμεσα (με συλλογή και επεξεργασία διαφόρων πληροφοριών και στοιχείων) ή έμμεσα (με σύνταξη, διανομή σε κατάλληλο δείγμα και επεξεργασία ερωτηματολογίων).
- Ø Να παρατηρήσουν το φαινόμενο του Ευρίπου.
- Ø Να εντοπίσουν το πρόβλημα της ρύπανσης.
- Ø Να μελετήσουν τους παράγοντες που τα επηρεάζουν και να αναζητήσουν τις αιτίες και τις επιπτώσεις τους.
- Ø Να διατυπώσουν υποθέσεις και να προσπαθήσουν να τις επαληθεύσουν ή να τις διαψεύσουν.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ

- Ø Οι μαθητές να χωριστούν σε μικρές ομάδες και να εργαστούν ομαδικά.
- Ø Όλοι οι μαθητές της ομάδας να δραστηριοποιηθούν και να αξιοποιηθούν, συμμετέχοντας ο καθένας σε όποια ομάδα κρίνει μόνος του ότι μπορεί να προσφέρει.
- Ø Οι μαθητές να έλθουν σε επαφή με ειδικούς επιστήμονες, με κοινωνικούς φορείς και με τις αρχές.
- Ø Να επικοινωνήσουν με διάφορους επαγγελματίες (ψαράδες, τουριστικούς πράκτορες κ.ά.).

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ

- Ø Οι μαθητές να αποκτήσουν νέες συνήθειες και νέο κώδικα αξιών.
- Ø Να ανακαλύψουν τις δικές τους ανάγκες και να καθορίσουν τους δικούς τους στόχους και τα δικά τους όνειρα.
- Ø Να προσφερθούν για εθελοντική εργασία.
- Ø Να εντοπίσουν τα προβλήματα και να προσπαθήσουν να τα λύσουν.
- Ø Να αναπτύξουν συνεργασία και αμοιβαιότητα.
- Ø Να αναπτυχθεί η υπευθυνότητα και η παρεμβατική τους ικανότητα.
- Ø Να αναγνωρίσουν την αλληλεξάρτηση ως βασικό στοιχείο κοινωνικής οργάνωσης.
- Ø Να έλθουν σε επαφή με βιβλιοθήκες, φορείς, οργανώσεις, συνειδητοποιώντας ότι μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις έξω από το σχολείο. Η διαρκής επιμόρφωση θα τους ανοίξει νέους ορίζοντες.

ΑΛΛΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Ø Η προβολή του φαινομένου της παλίρροιας στον πορθμό του Ευρίπου.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η μέθοδος που εφαρμόσαμε είναι η μέθοδος Project (βιωματική - επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας).

- Επιλογή θέματος.
- Χωρισμός σε υποθέματα.

Μέσα στην τάξη ύστερα από διαλογική συζήτηση με τους μαθητές έγινε χωρισμός σε υποθέματα:

- A. Φαινόμενο παλίρροιας στον πορθμό του Ευρίπου.
- B. Θαλάσσιο οικοσύστημα - Αλιεία.
- Γ. Τουρισμός.
- Δ. Ακτή - Ρύπανση ακτών.
- E. Θάλασσα και πολιτισμός.

- Χωρισμός ομάδων και καταμερισμός εργασιών:

Χωρίσαμε τους μαθητές σε τέσσερις ομάδες των τεσσάρων ατόμων και καθορίσαμε τις αρμοδιότητες και τις εργασίες της κάθε ομάδας.

- Μεθοδολογία και διεξαγωγή έρευνας:

Η φάση αυτή διεξήχθη μέσα και έξω από το σχολείο με διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης.

Αναζητήθηκαν οι πηγές πληροφόρησης από: βιβλιογραφία - τύπο, βιντεοταινίες - σλάιτς, ειδικούς, τοπική αυτοδιοίκηση, επιστήμονες, επαγγελματίες.

Πραγματοποιήθηκαν οι προγραμματισμένες επισκέψεις:

Ū Με κατάλληλη προετοιμασία: συζήτηση για το περιεχόμενο της επίσκεψης και τον τρόπο διεξαγωγής της, φύλλα εργασίας, ερωτηματολόγια, μέσα για φωτογράφιση, μαγνητοφώνηση.

Ū Με επιλογή τεχνικής: έρευνα - μελέτη πεδίου, συνέντευξη - ερωτηματολόγιο, παιχνίδια ρόλων.

- Συγκέντρωση - Καταγραφή - Επεξεργασία αποτελεσμάτων.
- Αλληλοενημέρωση ομάδων.
- Σύνθεση της εργασίας.
- Παρουσίαση - Δράσεις.
- Αξιολόγηση.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το θέμα μας << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >> το χωρίσαμε ύστερα από διαλογική συζήτηση με τους μαθητές, σε πέντε επιμέρους υποθέματα:

A. Φαινόμενο παλίρροιας στον πορθμό του Ευρίπου.

B. Θαλάσσιο οικοσύστημα - Αλιεία.

Γ. Ακτή - Ρύπανση ακτών.

Δ. Τουρισμός.

E. Θάλασσα και πολιτισμός.

A. ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΠΑΛΙΡΡΟΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΡΘΜΟ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΟΥ

✓ Έντυπο υλικό και συζήτηση για τη δημιουργία της θάλασσας και την εμφάνιση των πρώτων θαλάσσιων όντων.

✓ Έντυπο υλικό και συζήτηση για τη Μεσόγειο Θάλασσα (γιατί πήρε το όνομα Μεσόγειος, τα κράτη που βρίσκονται γύρω απ' αυτήν και ο θαλάσσιος κόσμος της).

✓ Έντυπο υλικό και συζήτηση για την Εύβοια (γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία).

✓ Έντυπο υλικό και συζήτηση για τη Χαλκίδα (γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία).

✓ Αναφορά στο φαινόμενο της παλίρροιας. Προσέγγιση μέσα από έντυπο υλικό για το παλιρροϊκό φαινόμενο. Η λειτουργία του φαινομένου. Ιστορία του φαινομένου - Πιθανή εξήγηση. Ιστορία της Γέφυρας του Ευρίπου.

✓ Ανίχνευση υλικού από την Εταιρία Ευβοϊκών Σπουδών και το Ιστορικό Αρχείο της Κάλιας Χατζηγιάννη. Το υλικό αυτό περιλαμβάνει παλιές εικόνες από την Παραλία της Χαλκίδας και τη Γέφυρα του Ευρίπου.

✓ Προβολή διαφανειών με την Παλιά Χαλκίδα και τη Γέφυρα του Ευρίπου.

✓ Έντυπο υλικό με τίτλο: << Η Χαλκίδα και το παλιρροϊκό φαινόμενο >>. Συζήτηση για το φαινόμενο της παλίρροιας.

✓ Επίσκεψη στο Λιμεναρχείο Χαλκίδας και συζήτηση με τον Υπεύθυνο Αξιωματικό του Λιμενικού Σώματος για το φαινόμενο της παλίρροιας και τη συρταρωτή Γέφυρα του Ευρίπου.

✓ Επιτόπια επίσκεψη στη Γέφυρα του Ευρίπου. Παρατήρηση του νερού, καταγραφή, υποθέσεις, συμπεράσματα.

✓ Φωτογράφιση της Γέφυρας του Ευρίπου και προέκταση αυτής με ζωγραφική από τους μαθητές.

✓ Θαλασσινές παραδόσεις για τη Χαλκίδα και το φαινόμενο της παλίρροιας.

✓ Συλλογή τραγουδιών για τη Χαλκίδα και το παλιρροϊκό φαινόμενο.

✓ Σύνθεση ποιημάτων από τους ίδιους τους μαθητές για τη Χαλκίδα, τη Γέφυρα του Ευρίπου και το φαινόμενο της παλίρροιας.

✓ Επίσκεψη στο << Κόκκινο Σπίτι >> και συζήτηση με καθηγητή Πανεπιστημίου για το φαινόμενο της παλίρροιας.

B. ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ - ΑΛΙΕΙΑ

✓ Προβολή βιντεοταινίας για να γνωρίσουν οι μαθητές τον κόσμο της θάλασσας.

✓ Εξερευνητική επίσκεψη στην ψαραγορά: Φωτογράφιση από τους μαθητές των διαφόρων ειδών ψαριών και άλλων ζώων της θάλασσας (γαρίδες, καλαμάρια, χταπόδια, σουπιές, αστακούς). Συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με τα διάφορα είδη ψαριών (όνομα, που ζει κάθε είδος, τι τρώει και τι το τρώει, με τι τρόπους ψαρεύεται) από τους ιχθυοπόλες και τους ψαράδες.

✓ Εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών με μικρές διαλέξεις, ανάγνωση κειμένων, προβολή διαφανειών σχετικά με τον κόσμο της θάλασσας.

- ✓ Επίσκεψη σε κατάσταση με είδη αλιείας - δολώματα. Συζήτηση με την Υπεύθυνη του καταστήματος για τα σύνεργα του ψαρέματος και τα δολώματα που χρησιμοποιούν κατά τη διαδικασία του ψαρέματος.
- ✓ Εξερευνητική επίσκεψη στην Ιχθυόσκαλα: Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες. Παρατήρηση των αλιευτικών σκαφών και συζήτηση με τους ψαράδες σχετικά με τους τρόπους αλιείας (πετονιά και καλαμίδι, δίχτυα, τράτα, παραγάδι, πυροφάνι, δυναμίτιδα) και τα αλιεύματα, καθώς και για τα αλιευτικά σκάφη και τον ειδικότερο εξοπλισμό που απαιτείται ανάλογα με την αλιευτική μέθοδο.
- ✓ Τραγούδια, ζωγραφική, κατασκευές, θεατρικό παιχνίδι με θέμα τον κόσμο της θάλασσας.

Γ. ΑΚΤΗ - ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΚΤΩΝ

- ✓ Εξερευνητική επίσκεψη στην ακτή << Πλαζ Σουβάλα >>: Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες. Παρατήρηση και περιγραφή της παραλίας (τι μήκος έχει, μορφολογία, αν είναι αμμώδης, αν έχει βότσαλα, βράχια, φυτά, τι είδους φυτά, αν υπάρχουν καλαθάκια, ταμπέλες, αν φυτρώνει στην ακτή κάποιο φυτό, αν ζει κάποιο σπάνιο είδος πουλιού, φυτού ή δέντρου).
- ✓ Παρατήρηση και καταγραφή ό,τι είναι άσχετο με τη θάλασσα: πλαστικά, κονσερβοκούτια κ.ά.
- ✓ Συμπλήρωση όλων αυτών σε Φύλλα Εργασίας. Εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τη ρύπανση της ακτής.
- ✓ Συλλογή και συγκέντρωση θαλάσσιων ζώων και φυτών. Καταγραφή της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας σε Φύλλα Εργασίας.
- ✓ Καταγραφή δραστηριοτήτων σχετικών με τη θάλασσα και την ακτή σε Φύλλα Εργασίας.
- ✓ Συνέντευξη από παρευρισκόμενους κολυμβητές και ψαράδες για την Ημέρα Περιβάλλοντος και συμπλήρωση του σχετικού ερωτηματολογίου.
- ✓ Τοποθέτηση αφισών στην παραλία με σκοπό την ευαισθητοποίηση των πολιτών για καθαρότερες θάλασσες και ακτές.
- ✓ Τραγούδια, ζωγραφική πάνω σε βότσαλα, κατασκευές με αχιβάδες και όστρακα.
- ✓ Συμμετοχή της περιβαλλοντικής μας ομάδας στην εκδήλωση που διοργάνωσε το Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ν. Εύβοιας στο << Κόκκινο Σπίτι >>. Προβολή βιντεοταινίας και συμπλήρωση φυλλαδίων με θέμα τη ρύπανση των ακτών.

Δ. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- ✓ Παρατήρηση ενός τουριστικού χάρτη της πόλης της Χαλκίδας από τους μαθητές και καταγραφή των αξιοθέατων της πόλης.
- ✓ Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες. Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να βρει ιστορικά στοιχεία για ένα από τα αξιοθέατα της πόλης: << Κόκκινο Σπίτι >>, Φρούριο Καράμπαμπα (Τάφος ποιητή Γιάννη Σκαρίμπα), Τζαμί, Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (Βασιλικού Ρυθμού), Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (Βυζαντινού Ρυθμού).
- ✓ Προβολή διαφανειών με τα αξιοθέατα της πόλης. Η κάθε ομάδα ανακοινώνει τα ιστορικά στοιχεία.
- ✓ Έντυπο υλικό με τίτλο: << Ξενάγηση στην πόλη της Χαλκίδας >>. Συζήτηση για τον τουρισμό στην πόλη μας.
- ✓ Επίσκεψη σε μια ψαροταβέρνα στην παραλία της Χαλκίδας. Συζήτηση με τον Υπεύθυνο του καταστήματος για τον αριθμό των Ελλήνων και ξένων τουριστών που δέχεται το κατάστημα ετησίως, τις προτιμήσεις των ξένων τουριστών στην ελληνική κουζίνα.
- ✓ Επίσκεψη στο ξενοδοχείο LUCY στην παραλία της Χαλκίδας. Συζήτηση με το Διευθυντή του ξενοδοχείου για τον αριθμό των Ελλήνων και ξένων τουριστών που δέχεται το ξενοδοχείο ετησίως.

- ✓ Επίσκεψη στο Τουριστικό Γραφείο << KYZIKOS TOURS >> και συζήτηση με την Υπεύθυνη του Γραφείου για τον αριθμό των τουριστών που δέχεται το Γραφείο στις εκδρομές που διοργανώνει.
- ✓ Συλλογή καρτ - ποστάλ από τους μαθητές από διάφορα αξιοθέατα της Χαλκίδας.

Ε. ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- ✓ Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες. Οι μαθητές βρίσκουν θαλασσινές παραδόσεις, τραγούδια, ποιήματα, εικόνες με έργα τέχνης από την πόλη της Χαλκίδας. Ανακοίνωση αυτών μέσα στην τάξη.
- ✓ Οι μαθητές γράφουν δικά τους παραμύθια με θέμα τον κόσμο της θάλασσας και ποιήματα με θέμα τη Χαλκίδα και το φαινόμενο του Ευρίπου. Τα παραμύθια και τα ποιήματα αυτά τα παρουσίασαν σε μια έκδοση με τίτλο: << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >>.
- ✓ Εκμάθηση τοπικών θαλασσινών τραγουδιών με θέμα τη θάλασσα σε συνεργασία με τη μουσική του σχολείου μας.
- ✓ Εκμάθηση νησιώτικου παραδοσιακού χορού με το τραγούδι: << Η Τράτα >>.
- ✓ Ανάγνωση και ανάλυση ποιημάτων του ποιητή Γιάννη Σκαρίμπα, θαλασσινών παραδόσεων του Χαλκιδέου συγγραφέα Τάσου Παπαποστόλου.
- ✓ Ζωγραφική πάνω σε άσπρα μπλουζάκια με ανεξίτηλα χρώματα και αγορά καπέλων με θέμα: << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει >> για την ημέρα της Ημερίδας.
- ✓ Επίσκεψη στην Έκθεση Ζωγραφικής του Χαλκιδέου Ζωγράφου Δημήτρη Μυταρά.
- ✓ Θεατρικό παιχνίδι: << Ο κρυμμένος θησαυρός >>. Ο θησαυρός είναι το << Σεντούκι του Ναυτίλου >> της Ελληνικής Εταιρίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- ✓ Ανάγνωση παραμυθιών και απαγγελία ποιημάτων από το << Σεντούκι του Ναυτίλου >>.
- ✓ Το ταξίδι του Ναυτίλου στις χώρες της Μεσογείου (οι μαθητές διηγούνται την ιστορία του Ναυτίλου και δείχνουν το ταξίδι του πάνω στο χάρτη της Μεσογείου).
- ✓ Οι μαθητές ζωγραφίζουν θαλασσινά τοπία, γράφουν θαλασσινά παραμύθια και ποιήματα για τη Χαλκίδα, φωτογραφίζουν τη Χαλκίδα για το << Σεντούκι του Ναυτίλου >>.
- ✓ Συμμετοχή της περιβαλλοντικής μας ομάδας στην Ημερίδα που διοργάνωσε το Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε συνεργασία με την περιβαλλοντική ομάδα του 1^{ου} Νηπιαγωγείου Ερέτριας και παρουσίαση ενός μέρους του προγράμματός μας.

ΗΜΕΡΙΔΑ

Η Ημερίδα της περιβαλλοντικής ομάδας τάξη Δ'2 περιελάμβανε τα εξής:

- ✚ Ύμνος των Ολυμπιακών Αγώνων.
- ✚ << Σπασμένο καράβι >>, μελοποιημένο ποίημα του ποιητή Γιάννη Σκαρίμπα, << Χαλκίδα >>, << Αχ! Χαλκίδα μου ωραία >>, << Η Τράτα >>, τραγούδια από την περιβαλλοντική ομάδα τάξη Δ'2.
- ✚ Απαγγελία ποιημάτων με τίτλο: << Η Χαλκίδα >> από την περιβαλλοντική ομάδα. Τα ποιήματα τα έγραψαν οι ίδιοι οι μαθητές.
- ✚ Ανάγνωση παραμυθιού με τίτλο: << Οι φοβίες της σουπιάς >> από μαθήτρια της περιβαλλοντικής ομάδας. Το παραμύθι το έγραψε η ίδια η μαθήτρια και είναι ένα από τα παραμύθια της έκδοσης των μαθητών.
- ✚ Θεατρικό δρώμενο με τίτλο: << Στα βάθη του ωκεανού >> από την περιβαλλοντική ομάδα. Το θεατρικό δρώμενο έγραψε η δασκάλα της τάξης κα Ζωή Πολυχρόνου από μια ιδέα από το Internet.

ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Η Έκθεση Ζωγραφικής της περιβαλλοντικής ομάδας τάξη Δ'2 περιελάμβανε τα εξής:

- ✚ Ζωγραφική με μαρκαδόρους με θέμα: << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >>.
- ✚ Ζωγραφική με παστέλ και τέμπερα (τσαλακωμένο χαρτί) με θέμα: << Ο βυθός της θάλασσας >>.
- ✚ Ζωγραφική με χλωρίνη (θαλασσινό τοπίο).
- ✚ Χρωματιστό καρμπόν (θαλασσινό τοπίο).
- ✚ Θαλασσινά τοπία με τέμπερα, παστέλ και ξυλομπογιές.
- ✚ Θαλασσινό τοπίο με καθαριστικά πίπας πάνω σε χαρτόνι.
- ✚ Θαλασσινό τοπίο με παστέλ και μαύρη τέμπερα (χαρακτική).
- ✚ Θαλασσινό τοπίο σε μαύρο χαρτόνι με κιμωλία και παστέλ.
- ✚ Κατασκευή ενυδρείου με κούτα.
- ✚ Θαλασσινό τοπίο με την τεχνική του Πουαντιγισμού.
- ✚ Ο κόσμος της θάλασσας με την τεχνική του αεριογράφου (με σπρέυ - με παστέλ).
- ✚ Εικονογράφηση θαλασσινών παροιμιών.
- ✚ Θαλασσινό τοπίο με τέμπερα (διπλωμένο χαρτί).
- ✚ Θαλασσινό τοπίο με πατατοσφραγίδες.
- ✚ Κατασκευές με πηλό (ψάρια, χταπόδια, αστερίες κ.ά.) και χρωματισμός αυτών.
- ✚ Ζωγραφική πάνω σε βότσαλα (θαλασσινό τοπίο).
- ✚ Θαλασσινό τοπίο πάνω σε χαρτόνι με αχιβάδες.
- ✚ Κολλάζ - Ψάρι.
- ✚ Κολλάζ - Ο κόσμος της θάλασσας.
- ✚ Η Γέφυρα του Ευρίπου. Φωτογράφιση της Γέφυρας του Ευρίπου και προέκταση του τοπίου με παστέλ.
- ✚ Ταμπλό με εικόνες από την Παλιά Χαλκίδα.
- ✚ Ταμπλό με εικόνες από τη Νέα Χαλκίδα.
- ✚ Ταμπλό με σκέψεις και συναισθήματα των παιδιών για τη Γέφυρα του Ευρίπου, την πόλη μας τη Χαλκίδα, την αλιεία στον τόπο μας.
- ✚ Συλλογή αχιβάδων, κοχυλιών και άλλων όστρακων από την << Πλαζ Σουβάλα >>.
- ✚ Πλούσιο φωτογραφικό υλικό από όλες μας τις δραστηριότητες.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Û Δημοσιοποίηση των δραστηριοτήτων μας στον τοπικό τύπο: << ΕΥΒΟΪΚΗ ΓΝΩΜΗ >> και << ΠΑΝΕΥΒΟΪΚΟ ΒΗΜΑ >>.
- Û Δημιουργία αφίσας και αφισοκόλλησή της σε διάφορα σημεία της περιοχής μας.
- Û Έκδοση σχολικού βιβλίου που περιελάμβανε: παραμύθια και ποιήματα που τα έγραψαν οι ίδιοι οι μαθητές.
- Û Διοργάνωση Ημερίδας η οποία περιελάμβανε: τραγούδια, ποιήματα, παραμύθια και ένα θεατρικό δρώμενο που παρουσίασαν οι ίδιοι οι μαθητές.
- Û Έκθεση Ζωγραφικής που περιελάμβανε: ζωγραφική, κατασκευές, φωτογραφικό υλικό κ.ά.

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

§ Αρχική Αξιολόγηση (Διερεύνηση):

Διαλογική συζήτηση: Στην αρχική φάση έγινε καταγραφή των γνώσεων, των εμπειριών, του ενδιαφέροντος και της ευαισθητοποίησης των μαθητών πάνω στο θέμα.

§ Διαμορφωτική Αξιολόγηση:

Φύλλα Εργασίας - Ερωτηματολόγια: Έγινε επανέλεγχος και ανατροφοδότηση του προγράμματος. Ελέγχθηκαν οι μέθοδοι και οι στόχοι με φύλλα εργασίας.

§ Τελική αξιολόγηση:

Θεατρικό δρώμενο, εικαστικά, τραγούδια, ποιήματα, παραμύθια: Έλεγχος της επιτυχίας του προγράμματος. Έλεγχος αποκτούμενων γνώσεων, αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών και

εύρεση λύσεων του προβλήματος. Συγκέντρωση και παρουσίαση των εργασιών των μαθητών.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το πρόγραμμα << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >> ήταν ένα πρόγραμμα που από την πρώτη στιγμή προκάλεσε το ενδιαφέρον των μαθητών. Μέσα από το πρόγραμμα αυτό οι μαθητές αναφέρθηκαν και μελέτησαν σε βάθος το φαινόμενο της παλίρροιας και τη Γέφυρα του Ευρίπου, γνώρισαν το θαυμαστό κόσμο της θάλασσας και την αλιεία στον τόπο μας., ευαισθητοποιήθηκαν για τη ρύπανση των ακτών μας, ενημερώθηκαν για τον τουρισμό στην πόλη μας και έμαθαν την Ιστορία της Εύβοιας, της Χαλκίδας και των ιστορικών της μνημείων (τοπική ιστορία).

Τέλος οι μαθητές μυήθηκαν στον κόσμο της τέχνης, της μουσικής με θαλασσινά τραγούδια, της ζωγραφικής με θαλασσινά τοπία και κατασκευές με θέμα τη θάλασσα, του θεατρικού παιχνιδιού με παντομίμα με θέμα το θαυμαστό κόσμο της θάλασσας.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό αναπτύχθηκε η συνεργασία, η αμοιβαιότητα, η ομαδικότητα, η πρωτοβουλία, η υπευθυνότητα των μαθητών. Σε κάθε δραστηριότητα υπήρχε ενθουσιασμός και το κλίμα ήταν θετικό. Επίσης οι μαθητές για πρώτη φορά εισήλθαν στην επιστημονική έρευνα (έρευνα - μελέτη πεδίου) η οποία περιελάμβανε παρατήρηση, καταγραφή σε Φύλλα Εργασίας, διαπιστώσεις, υποθέσεις, συμπεράσματα. Ήρθαν σε επαφή με βιβλιοθήκες, φορείς, οργανώσεις και έλαβαν πολλές γνώσεις μέσα κι έξω από το σχολείο.

Οι δραστηριότητες που έγιναν στο υπόθεμα << Θαλάσσιο οικοσύστημα - Αλιεία >>, έδωσαν τα κατάλληλα ερεθίσματα για να γράψουν οι μαθητές θαλασσινά παραμύθια. Ακόμη μέσα από τα υποθέματα << Το φαινόμενο της παλίρροιας στον πορθμό του Ευρίπου >> και << Η Χαλκίδα και ο τουρισμός της >>, οι μαθητές εμπνεύστηκαν και έγραψαν ποιήματα. Όλα αυτά τα συμπεριέλαβαν σε μια έκδοση με τίτλο: << Ο Ναυτίλος ταξιδεύει στη Χαλκίδα >>. Ένα μέρος της εργασίας αυτής παρουσιάστηκε και στην Ημερίδα.

Μέσα από τα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης οι μαθητές ευαισθητοποιούνται για την προστασία του περιβάλλοντος, έτσι ώστε και σαν αυριανοί πολίτες να δραστηριοποιούνται και να διατηρούν το περιβάλλον καθαρό, όχι μόνο για τους ίδιους αλλά και για τις επόμενες γενιές. Όμως μέσα από τα προγράμματα αυτά οι μαθητές περνούν το κάθε θέμα μέσα από όλες τις επιστήμες και εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους. Μέσα από τον κόσμο της μουσικής, της ζωγραφικής, του θεάτρου, της ποίησης, της λογοτεχνίας και γενικά της τέχνης, ανακαλύπτουν τα κρυφά τους ταλέντα.

Τα προγράμματα αυτά συμβάλλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών και στη διαμόρφωση αυριανών πολιτών ευαισθητοποιημένων σε θέματα ρύπανσης του περιβάλλοντος. Προσφέρουν ένα χαρούμενο και ζωντανό διαφορετικό γίνεσθαι με κέφι, με μεράκι, με ομαδική δουλειά, με άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία.

Η τοπική κοινωνία είδε όλη αυτή την προσπάθεια πολύ θετικά. Οι παρευρισκόμενοι κατά την ημέρα της Ημερίδας εκπρόσωποι του Δήμου, στελέχη εκπαίδευσης, σύλλογοι Διδασκόντων και Γονέων και Κηδεμόνων, γονείς μαθητών ενθουσιάστηκαν και έφυγαν με τις καλύτερες εντυπώσεις. Οι γονείς των μαθητών ένιωσαν υπερήφανοι για τα παιδιά τους για το αποτέλεσμα όλης αυτής της προσπάθειας, αλλά και οι μαθητές ένιωσαν ικανοποιημένοι για τα δημιουργήματά τους.

Πιστεύω ότι τα προγράμματα αυτά της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι υψηλής ποιότητας και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην πνευματική καλλιέργεια του μαθητή.

Ελπίζω ως εκπαιδευτικός μέσα από αυτή την προσπάθεια, να έρθουν, όπως είπε και ο Αντώνης Σαμαράκης << ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ >>.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Experiment, *Ελληνικός βυθός*.
2. Frey K. (1986), Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Κυριακίδη, *Η μέθοδος Project* (μεταφ.).

3. Parramon J. Maria Rius, Εκδόσεις Κέδρος 1994, *Η ζωή στη θάλασσα*.
4. Αθανασάκη Α. - Κουσουρή Θ., *Περιβάλλον και Οικολογία στην Εκπαίδευση*.
5. Αθανασάκης Α. (1996), Αθήνα: Τυπωθήτω, *Οικοπεριβαλλοντική Παιδαγωγική*.
6. Άμμος Larouse, Εκδόσεις Άμμος 1994, *Η θάλασσα, μικρή εγκυκλοπαίδεια*.
7. Από τη σειρά Ερευνητές, *Θαλάσσια ζωή*.
8. Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών σχετικά με τη θάλασσα.
9. Αφιέρωμα, επτά μέρες Καθημερινή, 6 Αυγούστου 1995, *Λογοτεχνία και θάλασσα*.
10. Γεωργόπουλος Α. και Τσαλίκη Ε. (1993), Αθήνα: Guttemberg, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*.
11. Δημοπούλου Μ., Ζόμπολος Τ., Μπαμπίλα Ε. και Χατζημιχαήλ Μ. (2001), Αθήνα Καλειδοσκόπιο, *Περιβαλλοντική Αγωγή για μικρά παιδιά*.
12. Εκδόσεις Ερευνητές (VHS), *Ανακαλύπτω ψάρια*.
13. Εκδόσεις Ερευνητές, *Το βιβλίο της θάλασσας*.
14. Εκδόσεις Στρατική, *Η θάλασσα, το γαλάζιο της γης*.
15. Ένωση Ελλήνων Φυσικών. 3^ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο. Πρακτικά, Χαλκίδα 11, 12 και 13 Δεκεμβρίου 1995, Β' ΤΟΜΟΣ.
16. Ερευνητές της Καθημερινής (Υποβρύχιοι Κήποι) 29/8/99.
17. Εταιρία Ευβοϊκών Σπουδών. Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Αθήνα 1990, *Η πόλη της Χαλκίδας*.
18. Ζαραμπούκα Σοφία, Εκδόσεις Πατάκη 1994, *Γατοβουτηχτής*.
19. Καλέμη Αλέξανδρου, Χαλκίδα 2002, *Η Αποκάλυψη της Εύβοιας*.
20. Κλοντ Ντελαφάς και Γκάλλιμαρ Ζενές, Εκδόσεις Πατάκης 1997, *Παρατηρώ τα ψάρια*.
21. Μάστορη Βούλα, Ελληνικά Γράμματα 1999, *Γιατί δεν ξεχειλίζει η θάλασσα*.
22. Μάστορη Βούλα, Ελληνικά Γράμματα 1998, *Το χρώμα της θάλασσας*.
23. Ξανθούλη Γιάννη, *Η Αλίκη στη χώρα των ψαριών* (θεατρικό).
24. Οδηγός του μικρού θαλασσόλυκου, Εκδόσεις Ερευνητές 1992, *Το βιβλίο της θάλασσας*.
25. Παπαδημητρίου Β. (1998), Αθήνα: Τυπωθήτω, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο*.
26. Παπαποστόλου Τάσου, Χαλκίδα 2002, *Θαλασσινές Παραδόσεις*.
27. Περ. Διαδρομές, Καλοκαίρι 1999, *Η θάλασσα στην παιδική λογοτεχνία*.
28. Περιοδικό: *Κατάδυση*.
29. Σκαρίμπα Γιάννη Ποιήματα.
30. Σφέτσα Χαράλαμπου, *Η Χαλκίδα και το παλιρροϊκό φαινόμενο*.
31. Σφέτσα Χαράλαμπου, *Ξεμάγηση στη Χαλκίδα*.
32. Τριβιζά Ευγένιου, Κέδρος 1992, *Η Λαίμαργη Φάλανα*.
33. ΥΠΕΧΩΔΕ (CD - ROM), *Για καθαρές θάλασσες και ακτές*.
34. ΥΠΕΧΩΔΕ (CD - ROM), *Ελληνικά Θαλάσσια Οικοσυστήματα*.
35. Φλογαίτη Ε. (1993), Αθήνα: Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, επανέκδοση Αθήνα 1998: Ελληνικά Γράμματα, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*.
36. Χρυσοφίδης Κ., (1998), Αθήνα: Guttemberg, *Βιωματική - Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Εισαγωγή στη μέθοδο Project*.

